

Innovatsioonikomisjoni koosolek, 29.01.2026 kell 15.00

Kohal: Margus Lopp, Aavo Sõrmus, Urmas Varblane, Robert Kitt

Virtuaalselt: Karin Jaanson, Kadi-Liis Saar, Raul Kirjanen, Marco Kirm

Koosolekut juhatas Margus Lopp.

1. Kokkuvõte innovatsioonikomisjoni tööst

Akadeemik Margus Lopp andis ülevaade komisjoni senistest tegevustest ja kirjeldas Eesti innovatsiooni üldist seisu (koos osalejate märkustega).

Eesti positsiooni maailma globaalse innovatsiooniindeksi 16. kohal varjutavad omakapitali nappus (**Raul Kirjanen:** puudu on headest ideedest ja projektidest, mitte kapitalist), kvalifitseeritud tööjõu puudus, kohati tootmise ja organisatsiooniline ja tehniline mahajäämus, madal turundusalane võimekus, tööstusele suunatud rakendusuringute vähesus ülikoolides ja prognoosimatult kallis energia (**Urmas Varblane:** kõiki väiteid tuleks põhjendada). Seega oleks esmalt vaja stabiilset ja majanduslikult mõistlikku energiavarustatust – praeguse ebastabiilse ja kalli energiahinna juures jääb edasine innovatsioon unistuseks ja ei ole põhimõtteliselt võimalik (**Robert Kitt:** antud argumentidele tuleks juurde lisada kvantitatiivsed mõõdikud). Teadus- ja arendustegevus ja innovatsioon on riikide jaoks kõige olulisem tegur pikaajalise majandusliku kasvu ja konkurentsivõime saavutamiseks – eriti kiire on areng kõrgtehnoloogilises tööstuses, ent selle osakaal on Eestis väike ja sektor on pigem nõrk. Tuleb toetada kõiki meetmeid, mis tugevdavad uute kõrgtehnoloogiliste ettevõtete teket ja arengut. Samal ajal tasub meeles pidada, et innovatsioon pole piiratud ainult Eestiga (heaks näiteks on nt Skeleton ja mõned teised).

Kõrgtehnoloogiliste ettevõtete loomiseks on vaja uusi ideid või ideede uusi rakendusi – see sünnib reeglina teadusgruppides. (**Urmas Varblane:** Samal ajal tulenevad ideed ka tarbija vajadustest – ka turunõudluse osa tuleb juurde lisada. Lisatud repliik **Margus Lopp:** varem otsustasime akadeemia komisjonis tegelda põhiliselt teaduspõhise innovatsiooniga). Kuigi ideed sünnivad teadusgruppides, siis neist tehnoloogiate arendamine toimub ettevõtetes – seega on ülikoolide teadlased jäänud suures osas innovatsiooniprotsessist kõrvale ja hetkel ei toimi hästi ettevõtete ja ülikoolide vahelised sidemed ja koostöö ehk teadmussiire teadusest praktikasse. Seega tuleks ülikoolid kaasata innovatsiooni ja koostöösse ettevõtetega ning neil peaks olema võimalik vabamalt valida sobivamaid koostöövorme. Mõistmaks paremini ülikoolide huvi vastavat suunda arendada, leiab Komisjon, et mõnel järgmisel koosolekul võiks osaleda ülikoolide arendusprorektorid kes annaks ülevaate ühissetvõtete tegemisest ja toimimisest ning edasisest potentsiaalst (**Robert Kitt:** tuleks samuti täpsemalt selgeks teha, mis on päriselt bürokraatlikeks takistusteks ning tuleks täpsemalt aru saada mis osa iduettevõtete loomise mehhanismist hetkel puudulik on. Meie komisjonil tuleks selgemalt sõnastada oma seisukohad, et oleks võimalik nende baasil ka soovitusi teha).

Marco Kirm: Tartu Ülikooli innovatsiooni toetavast firmast UniTartu Ventures.

Raul Kirjanen: Eestis on küll finantse teadus-arendustegevuse esimese etapi ehk prototüüpimise jaoks, ent edasiseks sammuks, st tööstuslikuks skaleerimiseks võimalusi napib.

Kadi-Liis Saar: kas see, et ettevõtted välismaale liiguvad, on üldse probleem? Komisjon leidis, et see ei ole probleem.

Arutluses rõhutati taas vajadust ülikoolidel sõnastada oma innovatsioonipoliitika ja prioriteetsed teemad, mis peavad ka riigi strateegiatega kokku minema. Selleks peaks olema ka riigitoeline

innovatsiooni rahastamine, mis peaks olema fokuseeritud vaid valitud prioriteetsete suundade olulistesse projektidesse ja toetuste andmise läbivaks praktikaks peaks olema järjekindlus, mis tagaks loodud tehnoloogiate ja toodete juurutamise. Tuleks vältida projektide killustatust ning pigem liikuma suuremahulisemate toetuste andmise poole.

2. Riigikogu ja ETA innovatsioonialase koosoleku ideekorje

Riigikogu ja Akadeemia ühine innovatsiooni-teemaline koosolek toimub aprilli lõpus või mais. Esiteks tuleks leida täpsem ja lööv teema. Kuna tegemist on valimiste-eelse aastaga, on äärmiselt oluline, et Komisjonil oleks sõnum, mida saab sellel koosolekul edastada – selleks, et see saaks kajastuda parteide poliitilistes programmides.

Fookuste valik on keeruline, sest kui keskenduda mingile spetsiifilisele fookusele, jääb osa olulisi teemasid paratamatult kõrvale. Seega tuleks valitud fookused sõnastada kas sektorite kaupa või võimekuste kaupa, täpsustades, milliseid võimekusi ja arenguid soovitatakse toetada.

Ürituse formaat oleks sarnane eelmiste kordadega – 15-20 minuti pikkused ettekanded ettevõtluse esindajatelt, akadeemikutelt ning ministeeriumi töötajatelt. Seejärel toimub ühine paneel kus osaleks kõikide parteide esindajad.

Komisjoni liikmetel paluti kodutööna ideede väljapakumine – nii ürituse täpsema teema kui ka selles osas, kes võiksid kõneleda. Kas ürituse konkreetne sõnum tuleb ette defineerida?

Karin Jaanson: tuleks kohe täpsustada, millele keskendutakse: millised on **õiged** suunad ja kas nendele tahetakse tuge juurde anda ning mille kohta konkreetseid ettepanekuid teha.

Urmas Varblane: võimalikud ürituse fookuse teemad – süvatehnoloogiad; üldine innovatsiooni juhtimine riigis; pikem vaade innovaatilise idee arengu kohta – kuidas ja missugusel moel me suudame head ideed viia lõpuni välja (kutsudes eri etappidest inimesed kes kirjeldaks vastava etapi probleeme ja edu).

Robert Kitt toonitas vajadust teadvustada võimule mis kasu on innovatsioonist ehk mitte minna probleemi parandama vaid rääkida probleemi püstitamisest – miks üldse kõige sellega tegeleda.

Aavo Sõrmus: planeerida märtsi algusesse pikem füüsilise kohaloluga koosolek. Koosoleku eesmärgiks on lõplikult Akadeemia ürituse kava paika panna varem-formuleeritud kavandi põhjal.

Fokuseerimise osas jäädi eri arvamustele – hoolimata sellest kuidas fokuseerida, siis äärealadelt on ka palju häid ideid tulnud ja mitmetel juhtudel need määratletud fookusvaldkondades pole, vaid jäävad mitme ala piiride vahele.

Järgmine koosolek märtsi alguses, soovitatavalt kohalolekuga.

Komisjoni esimees Margus Lopp

Protokollis: Birgit Mets